

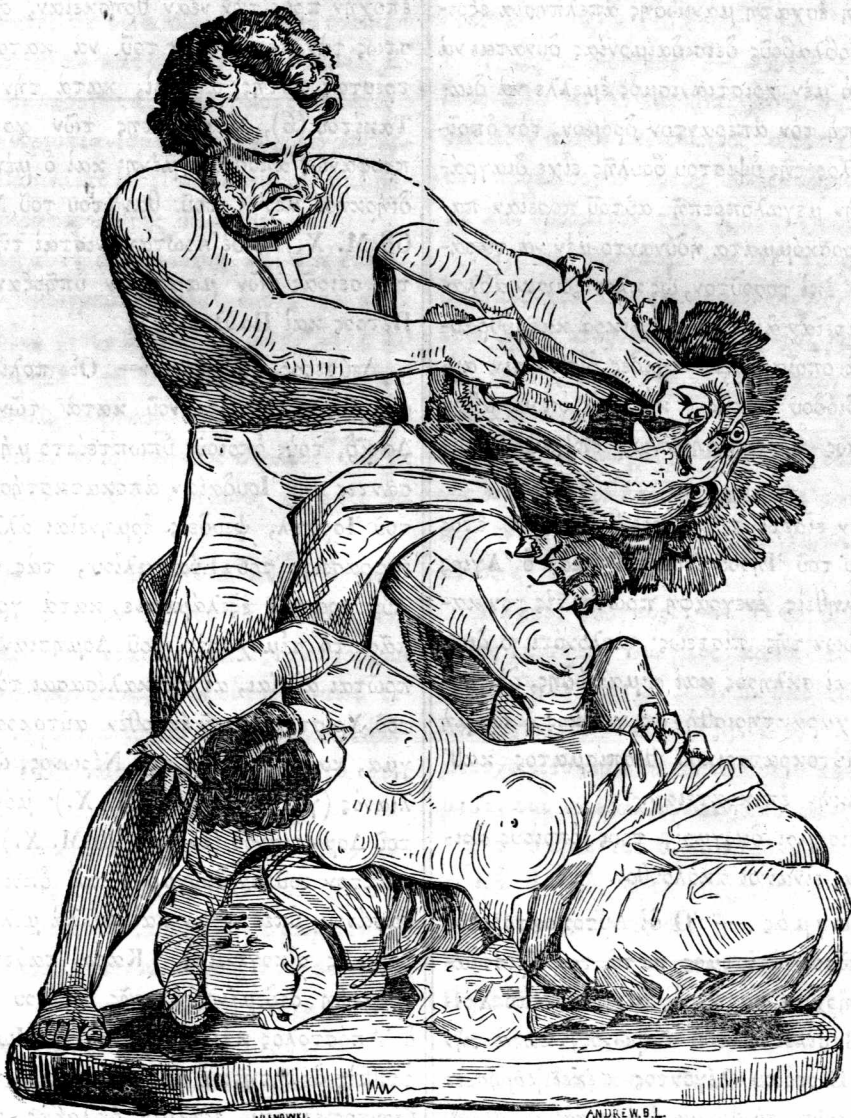
ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΡΙΠΝΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

Ἀριθ. 5.)

(1847. Νοέμβριος.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

Δέκα μεγάλους διωγμούς υπέστησαν οἱ Χριστιανοὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους τῆς Ἐκκλησίας χρόνους, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, δέκα μανιώδεις μάχας διήγειραν κατὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως οἱ αὐτοκράτορες τῆς Ῥώμης, καὶ ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξε λαμπρὰ νίκη

τοῦ φωτὸς κατὰ τοῦ σκότους, τῆς ἀληθείας κατὰ τοῦ ψεύδους, τῆς οὐρανοδιδάχτου ἡμῶν θρησκείας κατὰ τῆς μωρᾶς εἰδωλολατρείας· καὶ ἔρρει μὲν ἐκάστοτε ἀφθόνως τὸ αἷμα τῶν πιστῶν, ἀλλ' ὁ μὲν χριστιανισμὸς, ὅσον ἐστερεῖτο τοὺς στρατιῶτας αὐ-

τοῦ, τόσον ἀπεκαθίστατο ἰσχυρὸς καὶ ἐδραῖος, τὸ δὲ μαρτύριον τῶν εὐσεβῶν συνεπλήρωσεν ἐνδόξως τὸν θρίαμβον τοῦ Σταυροῦ, καὶ ἐτάχυνε τὴν καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην διάδοσιν τῆς ἀληθοῦς λατρείας, κατὰ τῆς ὁποίας ματαίως ὁ μὲν ἀρχηγὸς τοῦ σκότους διήγειρε καὶ συνεκίνησεν ὅλας τὰς καταχθονίους αὐτοῦ δυνάμεις, οἱ δὲ δυνατοὶ τῆς γῆς, ἀντέταξαν τὸ πῦρ, τὸν σίδηρον καὶ τὰς φρικτοτέρας βασάνους, ὅσας ἡ ἐσχάτη μανιώδης ἀπελπησία ἐξοιστρομένη ὑπὸ θεοβλαβοῦς δεισιδαιμονίας δύναται νὰ ἐπινοήσῃ· διότι ὁ μὲν χριστιανισμὸς ἔμελλε νὰ διατρέξῃ ὡς ἀστραπὴ τὸν ἀπέραντον δρόμον, τὸν ὁποῖον ὁ ἱερὸς δάκτυλος τῆς ὑψίστου βουλῆς εἶχε διαγράψει, τὰ δὲ εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ πορείαν παρεμβαλλόμενα προσκόμματα ἠδύναντο μὲν νὰ ταράξωσιν αὐτόν, ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς κλονίζουσιν ἀβλαβῶς μεγάλην καὶ βαρεῖαν ἄμαξαν τὰ μικρὰ καὶ εὐθραυστα λιθάρια, τὰ ὁποῖα μωροὶ παῖδες ῥίπτουσιν αὐθαδῶς ἐπὶ τῆς διόδου αὐτῆς, καὶ τὰ ὁποῖα αὕτη συντρίβει σοβαρῶς καὶ ὑπερφηάνως ἐπ' αὐτῶν διερχομένη.

Ἡ δὲ δὲν εἶχεν εἰσέτι παρέλθει ὁλόκληρον ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ Ἅγιος Στέφανος λιθοβοληθεὶς, ἐνεγράφη πρῶτος εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἡρώων τῆς πίστεως· μοιλονότι ὁ διωγμὸς οὗτος, ὃν καὶ σκληρὸς καὶ αἱματώδης, δὲν δύναται ὅμως νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς γενικὸς, ὥς μὴ διαταχθεὶς δι' Αὐτοκρατορικοῦ θεσπίσματος καθ' ὅλην τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν.

Οἱ δὲ δέκα ἐπίσημοι διωγμοί, τοὺς ὁποίους ἀριθμεῖ ἡ Ἐκκλησία, εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

Πρῶτος διωγμὸς — Ὁ δὲ Αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος πρῶτος ἐπίσημος κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ διωγμὸς ἤρχισε κατὰ τὸ 66 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ, ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Νέρωνος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐσεβίου λέγοντος «ἐκεῖ ἐυρήσατε πρῶτον Νέρωνα τοῦτο τὸ δόγμα διώξαντα· ἐρέδει δ' ἄρα τοῖς πᾶσι καὶ τοῦτο ἐπιγραφῆναι αὐτῷ, ὡς ἂν πρῶτος τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς εἰς τὸ θεῖον εὐσεβείας ἀναδειχθεὶ πολέμιος» (α). Ὁ θηριώδης οὗτος ἡγεμὼν πυρπολῆσας κρυφίως τὴν Ῥώμην, διὰ νὰ εὐφρανθῇ ἐκ τῆς θέας τῆς φρικώδους ταύτης καταστροφῆς,

καὶ διὰ ν' ἀνοίξῃ εὐρὺ στάδιον εἰς τὴν πρὸς τὸ οἰκοδομεῖν μανίαν αὐτοῦ, καὶ βλέπων ὅτι οἱ κήτοιχοι τῆς Ῥώμης ἤρχισαν νὰ ὑποπτεύονται τὴν βδελυρὰν ταύτην ἐνοχλήντου, ἐφαντάσθη νὰ στρέψῃ κατ' ἄλλων τὴν κατ' αὐτοῦ διεγειρομένην φρίκην, διαβάλλων τοὺς χριστιανούς ὡς αὐτουργοὺς τοῦ ἀνοσιουργήματος τούτου. Τὸ δὲ πλεῖστον μέρος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ὄχλου ἐχθρικῶς διακείμενον κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν πρὸς τὴν νέαν θρησκείαν, ἀπεδέχθη εὐχαρίστως τὴν περίστασιν τοῦ νὰ καταδιώξῃ τοὺς λατρευτάς αὐτῆς, ἃν καὶ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Τακίτου (6), ἡ ἀθωότης τῶν χριστιανῶν ὑπῆρχε προφανῶς ἀποδεδειγμένη· καὶ ὁ μὲν διωγμὸς οὗτος, διήρκησε μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Νέρωνος (ἐν ἔτει 68 M. X.) οἱ δὲ πρωταγωνιστὰί τῆς λαμπρᾶς ταύτης σειρᾶς τῶν μαρτύρων ὑπῆρξαν οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

Δεύτερος διωγμὸς. — Οἱ πολιτικοὶ φόβοι τοῦ αἰμοδόρου Δομητιανοῦ κατὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Δαυὶδ, τοὺς ὁποίους ὑποπτεῖτο μήπως ἀπελευθερώσαντες τὴν Ἰουδαίαν ἀποκαταστήσωσι τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ, ψευδεῖς ἐρμηνεῖαι ἀλληγορικῶν τιμῶν ἐκφράσεων τοῦ Εὐαγγελίου, τὰς ὁποίας ὁ ὑποπτος Αὐτοκράτωρ ἐξελάμβανε κατὰ γράμμα, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ αἰμοχαρὲς τοῦ Δομητιανοῦ, ὑπῆρξαν αἱ πρῶται αἰτίαι, αἱ προκαλέσασαι τὸ ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐκδοθὲν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, κατὰ μίμησιν τοῦ Νέρωνος, ὡς λέγει ὁ Τερτυλιανὸς (γ), (ἐν ἔτει 96 M. X.)· μόνος δὲ ὁ θάνατος τοῦ Δομητιανοῦ (ἐν ἔτει 96 M. X.) κατέπαυσε τὸν φρικτὸν τοῦτον διωγμὸν, τοῦ ὁποίου τὰς σκληρὰς βασάνους ὑπέστησαν καὶ πολλὰ μέλη τῆς Αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας. Κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν ἐπέμφθη δεδεδεμένος ἐκ τῆς Ἐφέσου εἰς Ῥώμην καὶ ὁ Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὅπου ποτισθεὶς δηλητηρίον φάρμακον, καὶ τεθείς εἰς λέβητα ζέοντος ἐλαίου, ἐξῆλθεν ἀβλαβής, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Πάτμον διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς ὁ ἴδιος ἀναφέρει ἐν τῇ ἀποκαλύψει αὐτοῦ· κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὑπέφερον ὁμοίως τὸν διὰ Χριστὸν θάνατον Ἀντίπας ὁ

(α) Ἐκκλ. Ἱστορία βιβλ. Β'. κεφ. ΙΕ'.

(6) Χρονικ. βιβλ. Ε'.

(γ) Ἀπολογ. κεφ. Ε'.

μάρτυς εἰς Πέργαμον, Τιμόθεος ὁ Ἀπόστολος, Ὁνήσιμος, Κλήμης, Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ ὁ Νικηφόρος (δ).

Τρίτος διωγμός. — Ὁ Τραϊανὸς κινούμενος ὑπὸ τῶν συμφερόντων τῆς εἰδωλολατρείας, ἣτις ἦτον ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία, καὶ ἀπὸ ἰδέας πολιτικῆς εὐταξίας, ἀπηγόρευσε ῥητῶς μόνον τὰς συνελεύσεις τῶν Χριστιανῶν. Οἱ δὲ Διοικηταὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐπαρχιῶν, ὑπερβάντες τὰ ὅρια τῶν αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων, ἐπραξαν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἀπανθρωποτάτας σκληρότητας, καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ τρίτος κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ διωγμός χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς Βασιλείας ἐνός τῶν ἀρίστων καὶ μεγαλύτερων Αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης.

Ἄλλ' ἡ μεγάλη αὕτη αὐστηρότης καὶ βία ἐπέφεραν τὸ τέλος τοῦ διωγμοῦ τούτου, διότι τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων ἔρρεε τόσον ἀφθόνως, ὥστε μετὰ 19 ἔτων πάλιν (ἦτοι ἀπὸ τὰ 97 μέχρι τῶν 116), ὁ διοικητὴς τῆς Βιθυνίας ἔγραψε πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, ὅτι δὲν εὗρισκε πλέον ἱκανοὺς δημίους διὰ τὰ θανατόνη τοὺς ἐνόχους· ὁ δὲ Τραϊανὸς διέταξε νὰ παύσῃ ὁ διωγμός.

Τέταρτος διωγμός. — Πολιτικὰ αἷτια ὑπεχρέωσαν ἐπίσης τὸν Ἀδριανὸν εἰς τὸ νὰ διατάξῃ τὴν αὐστηρὰν ἐνέργειαν τῶν νόμων, οἵτινες ἀπηγόρευον τὴν σύστασιν νέας θρησκείας, καὶ οὗτος εἶναι ὁ τέταρτος κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ διωγμός, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ ἔτους 118 καὶ τελειώσας εἰς τὸ ἔτος 126.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀντωνῖνος ὁ Πῖος δὲν διέταξε μὲν ἐπίσημως τὴν κατὰδίωξιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀνείχετο ὅμως τοὺς ὑπὸ τῶν Ἐπαρχῶν αὐτοῦ καθημερινῶς πραττομένους φόνους καὶ σκληροὺς αἰκισμοὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν· ὁ διωγμός οὗτος διήρκησεν ἀπὸ τὰ 138 μέχρι τῶν 153, ὅτε ὁ αὐτὸς Ἀντωνῖνος κατέπαυσεν αὐτὸν δι' Αὐτοκρατορικῶν διατάγματος, ἀλλὰ δὲν συναριθμεῖται μετὰ τῶν δέκα ἐπισήμων διωγμῶν.

Πέμπτος διωγμός. — Μάρκος Αὐρήλιος βασιλεύσας κατὰ τὰ 161, ὑπῆρξεν ὁ ἀγαθώτερος καὶ ἐναρετώτερος Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης· ἀλλὰ τυφλούμενος ὑπὸ τῆς πρὸς τὰ εἰδωλα μεγάλης αὐτοῦ

δεισιδαιμονίας, ὑπῆρξε κατὰ δυστυχίαν ὁ σκληρότερος διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἂν καὶ κατὰ τὸν Μελέτιον (ε) δὲν σώζεται ἀποδείξις τοῦ ὅτι ὁ Μάρκος Αὐρήλιος διέταξέ ποτε δι' Αὐτοκρατορικῶν διατάγματος τοῦτον τὸν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀριθμούμενον πέμπτον ἐπίσημον διωγμόν.

Ἐκτος διωγμός. — Οὗτος ἐκινήθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Σεπτιμίου Σευήρου, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ ἔτους 203 μέχρι τοῦ ἔτους 211:

Ἐβδομος διωγμός. — Οὗτος ἀνεφάνη κατὰ τὸ ἔτος 235 Μ. Χ. ἐπὶ Μαξιμίνου τοῦ Θρακῆς, ὅστις διέταξεν αὐτὸν κινούμενος ἀπὸ ἀντιπάθειαν πρὸς τὸν προκάτοχον αὐτοῦ Ἀλέξανδρον Σευήρον, τιμῶντα καὶ σεβόμενον τοὺς Χριστιανούς.

Ὀγδοὺς διωγμός. — Ὁ τρομερώτατος οὗτος διωγμός τοῦ Χριστιανισμοῦ διετάχθη ἐπὶ Δεκίου (ἐν ἔτει 250) κινήθεντος εἰς τοῦτο, ὥς τινες ὑποθέτουσιν, ἐκ τῆς πρὸς τὴν θηριομαχίαν ὑπερβολικῆς αὐτοῦ κλίσεως.

Ἐννατος διωγμός. — Ὁ Αὐτοκράτωρ Αὐρηλιανὸς κατεδίωξεν ἐπίσης σκληρῶς τὸν Χριστιανισμόν, καὶ οὗτος εἶναι ὁ ἔννατος ἐπίσημος διωγμός, ἀρξάμενος ἐν ἔτει 254.

Δέκατος διωγμός. — Ὁ δὲ δέκατος καὶ τελευταῖος ἐπίσημος διωγμός κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ διετάχθη ἐν ἔτει 302 Μ. Χ. ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατόρων Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ, οἵτινες μανιωδῶς μετεχειρίσθησαν τὰ σκληρότερα καὶ ἀπανθρωπότερα μέσα, διὰ νὰ ἐξαλείψωσιν ἀπὸ παντὸς προσώπου τῆς γῆς τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ κηρύγματος.

Κατὰ τοὺς φρικτοὺς τούτους διωγμοὺς, ὁ λαὸς τῆς Ῥώμης, ὅστις δὲν ἦτο πλέον ὁ ἡμέτερος ἐκείνος λαὸς, ὁ ἀγανακτῶν ἐπὶ Βρούτου κατὰ τοῦ Μεγάλου Πομπηίου, διότι οὗτος εἶχε διατάξει τὴν μεταξὺ τῶν εἰρηνικῶν ἐλεφάντων μάχην, ἀλλ' ἐξαχρειωθείς ὑπὸ τῆς δουλείας, καὶ τετυφλωμένος ὑπὸ τῆς δεισιδαιμονίας, εἶχε καταντήσῃ λαὸς χαμερπῆς, βάρβαρος καὶ κτηνώδης, ὁ λαὸς, λέγομεν, τῆς Ῥώμης ἐνασμενιζόμενος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς τὴν θέαν τῆς θηριομαχίας, ἔχαιρε βλέπων τοὺς κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ διωγμοὺς, διότι ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης ἀπελάμβανε τὴν βάρβαρον εὐπροσύνην, τοῦ νὰ θεωρῇ

σπαρραττομένους ὑπὸ τῶν θηρίων τοὺς εἰς αὐτὰ ρίπτο-
μένους ἀδελφούς αὐτοῦ· οὔτε ἡ ἀρετὴ, οὔτε ἡ νεότης,
οὔτε τὰ θάνατα τοσούτων ἀθώων θυμάτων ἠδυνήθη-
σαν ποσῶς νὰ κινήσωσιν εἰς οἶκτον τὸν ποτὲ εὐγενῆ
καὶ ἐνάρετον τῆς Ῥώμης λαόν· τοσοῦτον ἐκθηριού-
ται ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος, ὅταν ἐκτραχηλισθεῖς ὑπὸ
τῆς ἀκрасίας τῶν ἰδίων αὐτοῦ παθῶν, κατακρη-
μνισθῇ εἰς τὴν ἐσχάτην ἠθικὴν διαστροφήν! ἀλλὰ
τέλος πάντων ἡ ἀκαταμάχητος γενναιότης τῶν ἡ-
ρώων τῆς πίστεως, ἡ ἀντιπαλαίσασα γενναίως καὶ
καταβαλοῦσα ἐνδόξως ὅλας τὰς φορικτὰς δυνάμεις,
ὅσας αἱ πύλαι τοῦ ἄδου καὶ ἡ θεοβλαβὴς δεισιδαι-
μονία εἶχον ματαίως κατ' αὐτῆς διεγείρει, ἔμελλε
νὰ φανῇ νικητὴς καὶ τροπαιούχος καὶ κατ' αὐτῆς
ἀκομὴ τῆς ἡλιθιότητος τοῦ ἐκβαρβαρωθέντος τούτου
Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ, ὅτε κατὰ τὸν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ
διωγμὸν, Χριστιανὸς τις ἐρρίφθη εἰς βορὰν τῶν
θηρίων, μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ τοῦ θηλάζοντος
αὐτῶν βρέφους.

Τὸ ἀμφιθέατρον τῆς Ῥώμης πλήρες θεατῶν πά-
σης τάξεως καὶ βαθμοῦ περιέμενεν ἀνυπομόνως τὴν
ἐναρξιν τῆς θηριώδους ταύτης ἐορτῆς, καὶ παντα-
χόθεν ἀντήχουν αἱ κραυγαὶ τοῦ διεφθαρμένου Ῥω-
μαϊκοῦ ὄχλου, «ἀφῆσατε κατ' αὐτῶν τὸν
ἄγριον λέοντα» ἢ σάλπιγξ ἤχεϊ, καὶ εἰς τὸ
πρῶτον τοῦτο σῖνθημα, διέρχεται διὰ τοῦ σταδίου
ὁ θηριοτρόφος καὶ πλησιάζει διὰ ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν
τῆς σιδηρᾶς γαλεάγρας τοῦ ἀγρίου λέοντος.

Τὸ δὲ εὐσεβὲς ζεῦγος γονυπετὲς καὶ ἔχον μεταξὺ
τὸ ἀθῶον αὐτοῦ βρέφος, ἀπεύθυνε πρὸς τὸν ὑψιστον
ἐνθέρμους τελευταίας προσευχάς.

Ἡ σάλπιγξ ἤχησεν ἐκ δευτέρου, καὶ εἰς τὸ σύν-
θημα τοῦτο ὁ θηριοτρόφος ἀνοίγει τὴν θύραν τῆς σι-
δηρᾶς γαλεάγρας καὶ φεύγει ἐντρομος.

Τὸ δὲ εὐσεβὲς ζεῦγος ἐξηκολούθει ἀταράχως τὰς
πρὸς τὸν Θεὸν προσευχάς.

Ὁ ἦχος τῆς σάλπιγκος ἠκούσθη ἐκ τρίτου, καὶ
ὁ κρότος τῶν καταπεσουσῶν σιδηρῶν ἀλύσεων τοῦ
θηρίου κλονεῖ τὸν ἄερα, καὶ συγχρόνως τρομερὸς ἄγ-
ριος λέων ὁρμᾷ κατὰ τοῦ προσερχομένου εὐσεβοῦς
ζεύους.

Ἡ ἀδυναμία τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως συγκλονεῖ-
ται, καὶ ἡ γυνὴ καταπίπτει μετὰ τοῦ βρέφους πρὸ

τῶν ποδῶν τοῦ ἀτρομήτως ἱσταμένου αὐτῆς συζύ-
ζου «Σῶσον τὸ τέκνονμας!» κράζει πρὸς αὐ-
τόν, καὶ ὁ ἄγριος λέων, ὀρθίος ἤδη, εἶχεν ἐπιθέσει
ἓνα μὲν τῶν ὀπισθίων αὐτοῦ ποδῶν ἐπὶ τῆς κατα-
κειμένης γυναικὸς, τοὺς δὲ δύο ἐμπροσθίους ἐπὶ τοῦ
ἀριστεροῦ μηροῦ τοῦ ἀνδρός, καὶ ἀνοίξας τὸ ἀχανές
αὐτοῦ στόμα ἔμελλε νὰ καταξέσχισῃ αὐτούς· ὅτε
ὁ μάρτυς ἀναβλέψας πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐπικα-
λεσθεὶς ἐνθέρμως τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν, ἀρπάζει μὲ
τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας τὰς δύο ἀφριζούσας σιαγῶνας
τοῦ ἀγρίου λέοντος, τὰς ἐκτείνει βιαίως, καὶ ἐνισχυ-
όμενος ὑπὸ κραταιᾶς οὐρανίου δυνάμεως, τὰς δια-
σπᾷ ἀπ' ἀλλήλων.

Ὁ δὲ μικροπρεπὴς λαὸς τῆς Ῥώμης, ὁ διαμείνας
ἀναίσθητος εἰς τὰς τοσαύτας ἐξόχους ἠθικὰς ἀρετὰς
τῶν μαρτύρων, ἐξίσταται καὶ θαυμάζει τὸν θρίαμ-
βον τῆς ὕλικῆς ταύτης ἰσχύος, ἐξαιτεῖται μετὰ
κραυγῶν τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς χριστιανικῆς οἰκο-
γενείας, καὶ μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως τυγχάνει
τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ.

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ, ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΥΤΗΣ ΣΟΦΩΝ.

Τὴν πρώτην ἀρχὴν τῆς κτίσεως τῆς Ἀλεξανδρείας
οὕτω πως περιγράφει Ἀρρίανος, ὁ πιστότατος ἱστο-
ρικός τῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνης ἐκστρατειῶν.
» Ἐκείθεν δὲ διαβάς (Ἀλέξανδρος) τὸν πόρον, ἤκει
» εἰς Μέμφιν. . . . Ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ
» τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν. . . . Ἐλθὼν εἰς
» Κάνωβον, καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν (α)
» περιπλεύσας, ἀποβαίνει ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πό-
» λις ὠκισται, Ἀλεξάνδρου ἐπώνυμος, καὶ ἔδοξεν αὐ-
» τῷ ὁ χώρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν, καὶ
» γενέσθαι αὐτῷ εὐδαίμονα τὴν πόλιν. Πόθος οὖν λαμ-
» βάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ
» πόλει ἔθηκεν, ἵνα τε ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δεῖμασθαι
» ἔδει, [καὶ ἱερὰ ὅσα, καὶ θεῶν, ὧν τινων, τῶν μὲν
» Ἑλληνικῶν, Ἰσιδος δὲ Αἰγυπτίας· καὶ τὸ τεῖχος,
» ἥ περιβεβλήσθαι. Καὶ ἐπὶ τούτου ἐθύετο καὶ τὰ

(α) Μαρίαν ἢ Μαρεώτην παρὰ Στράβωνι, (βιβλ. ιζ'.
κεφ. 6. ἐκ. Κορ.) καλουμένην. Σημ. τοῦ Μεταφραστοῦ.